

GUIDE / PÆDAGOGISKE MÅLEREDSKABER

VIL DU MÅLE DIT ARBEJDE MED BØRNS UDVIKLING I DAGTILBUD?

– *Sådan finder du de bedste redskaber*

INDHOLD

INDLEDNING	s. 03
CASE: BØRNENE I KØGE KOMMUNE	s. 04
HVORFOR BØR DU MÅLE BØRNS UDVIKLING?	s. 07
FÅ ET OVERBLIK: HVAD KAN DU VÆLGE IMELLEM?	s. 08
- <i>Vil du måle generel udvikling?</i>	s. 08
- <i>Vil du måle sansemotorisk udvikling?</i>	s. 10
- <i>Vil du måle matematisk opmærksomhed?</i>	s. 11
- <i>Vil du måle sproglig udvikling?</i>	s. 12
PAPIR ELLER DIGITAL?	s. 13
SKAL VI HJÆLPE JER?	s. 14

INDLEDNING

Denne guide er til dig, der arbejder med børn i dagtilbud. Enten i en vuggestue, dagpleje, børnehave eller med at lægge de overordnede linjer inde hos forvaltningen.

Den er skrevet til dig, der brænder for børn. Dig der arbejder for, at vores børn kan gå i så gode dagtilbud som muligt, så de trives, lærer, udvikler sig og dannes, mens de tager deres første, vaklende skridt i livet. Dig der er sammen med dem på det måske vigtigste tidspunkt i deres liv, hvor de udvikler sig mest på alle områder.

Den nye dagtilbudslov betyder, at du og dine kolleger skal arbejde med udgangspunkt i den styrkede, pædagogiske læreplan. Loven lægger, blandt meget andet, også op til en styrket evalueringskultur.

I skal med andre ord ikke blot beslutte og planlægge, hvordan I får den styrkede pædagogiske læreplan til at leve hos jer.

I skal også vise og reflektere over, hvordan det går med at føre planerne ud i livet.

Derfor kan det være utrolig godt at støtte sig op ad gode redskaber. Værktøjer, der måler det, de har til hensigt at måle, og som kan give dig, dine kolleger, ledere og politikere en indikation af, hvordan det går med børnene.

Når I måler, hvordan det enkelte barn trives, lærer og udvikler sig, understøtter I jeres pædagogiske praksis. I kan se, hvad der virker – og hvad der måske skal justeres.

Hvis I bruger de bedste måleredskaber korrekt, kan de styrke en evalueringskultur, hvor I sammen analyserer, vurderer og reflekterer over sammenhængen mellem læringsmiljøet og hver enkelt barns trivsel, læring og udvikling.

Der findes et væld af måleredskaber på markedet. Gamle forsvinder, nye kommer til. Hvad virker, hvad duer ikke?

Denne guide er lavet på baggrund af publikationen 'Måleredskaber i dagtilbud' fra Danmarks Evalueringsinstitut. Der er tale om uddrag fra rapporten. Vi anbefaler, at du læser den i sin fulde længe for at få alle nuancer med. Du finder den på www.eva.dk.

Men vi begynder væk fra skrivebordet og ude i den virkelige verden. Ude hos dem, det hele handler om: børnene og de pædagoger, der bruger nogle af redskaberne.

God læselyst!

SÅDAN GØR DE I KØGE KOMMUNE

BØRNENE I KØGE KOMMUNE

Formiddagen hviler roligt over Mælkebøtten i Køge. Børnene på jordbærstuen er på tur i skoven for at klatre op og ned ad de mudder-glatte bakker, mens deres kammerater fra blå-bærstuen er på åsen. Hjemme i institutionen ler en lille dreng begejstret, da hans gummistøvler rammer en vandpyt. En pædagog smiler til ham.

Cirka 100 sydsjællandske børn mellem 0 og 6 år går i den integrerede institution Mælkebøtten. Ligesom i resten af landet har cirka hvert tredje barn en eller flere motoriske vanskeligheder.

Men i Køge kommune er det pædagogiske personale fuldt ud opmærksomme på, at de

skal gøre en ekstra indsats allerede i vuggestuen og børnehaven, hvis 'deres' børns motoriske vanskeligheder ikke skal få konsekvenser.

"Al indlæring sker med og igennem kroppen. Så hvis motorikken halter, kan det få store konsekvenser for mange andre områder", fortæller pædagogisk konsulent Jens Ring Christensen fra Køge kommune over en kop kaffe i Mælkebøtten.

Mere fokus på motorik

Derfor har kommunen siden 2010 gjort det obligatorisk for institutionerne at arbejde målrettet og systematisk med de mindre børns motorik. Store dele af personalet er kommet på

efteruddannelse og ved for eksempel nu, at hvis et barn har svært ved at sidde stille eller gribe og tegne med en farveblyant, så kan løsningen ligge i at styrke vedkommendes mave- og rygmuskulatur.

Til at måle hvordan arbejdet skred frem, havde Jens Ring Christensen og det pædagogiske personale brug for et redskab, der kunne måle udviklingen. De valgte TrasMo – skemaet fra Special-pædagogisk forlag om Tidlig Registrering af Sansemotoriske udfordringer, udarbejdet af ergoterapeut Birte Engmann. Det var de glade for. Da INFOBA tilbød kommunen en digital udgave af papirskemaet, slog den til.

”Det var en kæmpe lettelse. I dag kan vi nå at registrere og dokumentere tre børn på den tid, som vi før brugte på ét barn”, siger Britt Thorsen, pædagog for vuggestuebørnene. Hun fortsætter:

”Vi behøver heller ikke længere at kigge alle papirerne igennem for at finde en bemærkning, du har skrevet for et år siden. Den popper hurtigt op på skærmen. Og så kan du gå til og fra den digitale TrasMo. Det gør ikke noget, hvis du bliver afbrudt i din registrering, for du kan nemt komme tilbage og fortsætte”.

Bedre overblik

Små børn skifter miljø med jævne mellemrum. Det kan være skiftet fra vuggestue til børnehave. Fra én gruppe til en anden. Fra børnehave til SFO. Og sådanne skift kan være en

stor mundfuld for et lille barn. Så stor at barnet glemmer kompetencer og for eksempel går fra at være renlig til at skulle have ble på igen.

”Med TrasMo’en bliver man ikke så bekymret længere. Det er et rigtig godt redskab at søge på, så hvis man bliver mødt med et: ”Kan han virkelig ikke det?” Så er det nemt at finde en registrering frem og sige: ”Det er ikke fordi, han aldrig har kunnet det, men fordi han reagerer på et skift”, fortæller pædagog Gitte Villa Fonseca.

Den digitale TrasMo betyder også, at personalet både kan koncentrere sig om én gruppe og arbejde på tværs af grupper i vuggestuen og børnehaven uden at miste overblikket.

”Vi har fokus på inklusion, så det er helt genialt, at vi med TrasMo kan finde børn, der har brug for en særlig indsats og tilrettelægge et forløb for netop dem”, siger Anne Bay Hansen, leder af Mælkebøtten.

TrasMo viser faglighed

Til samtalerne med forældrene oplever personalet, at TrasMo giver dem nye fordele. For eksempel viser skemaerne, at øvelsen med at børnene tager tøj på i garderoben ikke ’bare’ handler om, at børnene får tøj på, men at de bliver styrket i færdigheden med at være selvhjulpne.

”Vi printer skemaet ud, hvor forældrene kan se, hvordan det går med deres børn. Forældrene får øjnene op for, at der er en mening med de forskellige aktiviteter. Vi har kun fået positive

tilbagemeldinger fra forældrene. TrasMo er så visuel, så det er meget nemt at afkode børnenes udvikling”, fortæller Anne Bay Hansen. På den måde understøtter TrasMo institutionens og kommunens pædagogiske mål, viser

pædagogernes faglighed, gør arbejdet med børnene nemmere og dokumenterer arbejdet med hvert barn over for forældrene og andre interesserede.

*”Al indlæring sker med og igennem kroppen. Så hvis motorikken halter, kan det få store konsekvenser for mange andre områder”,
fortæller Jens Ring Christensen.*

Pædagogisk konsulent i Køge kommune.

HVORFOR BØR DU MÅLE BØRNS UDVIKLING?

Hvordan ved vi, om vi går til højre eller venstre, som vi havde planlagt? Det ved vi, fordi vi har et kort, et kompas eller et andet måleredskab.

Tilsvarende for pædagoger og dagtilbud. Mange pædagoger vurderer dagligt, om alle 'deres' børn trives og udvikler sig bedst muligt. Derfor bruger mange kommuner i dag en række måleredskaber til at vurdere det enkelte barns kompetencer og udvikling, og de kan samtidig være med til at styrke den evaluerende, pædagogiske praksis.

Typisk bliver det enkelte barns kompetencer og udvikling målt med tre formål for øje:

- Enten vil du opspore børn, der kan have brug for særlig støtte og ekstra opmærksomhed og dermed forebygge problemer senere hen.
- Eller også ønsker du at tilrettelægge den pædagogiske praksis bedst muligt og har brug for systematisk at danne dig et billede af et barns eller børnegruppes styrker og udfordringer
- Og endelig kan du have brug for at følge kvaliteten i et tilbud over tid eller på tværs af dagtilbud og kommuner.

Sidder du nu og tænker, at I overhovedet ikke måler noget som helst, når det kommer til børnene, og tripper for at komme i gang, så tøv en kende.

Overvej først: Hvad vil I måle? Hvorfor vil I måle det? Hvordan måler I etisk forsvarligt? Og hvad vil I bruge resultaterne til?

Når I har fået det på plads og er klar til at vælge redskab, så tjek, hvor godt det redskab egentlig er. Vurdér, hvor nemt eller besværligt det er at bruge. Hvis det er upraktisk at bruge, kan I end med at bruge uforholdsmæssig meget tid på at måle, og hvis kvaliteten er dårlig, risikerer I at stå med resultater, der enten ingen mening giver eller giver forkerte svar.

De etiske overvejelser

Danmarks Evalueringsinstitut påpeger, at når du måler børn, bør du og dine kolleger gøre jer nogle etiske overvejelser. Blot det, at I vælger at måle udviklingen hos et barn eller en gruppe børn, kan påvirke måden, I iagttager børnene på og måske hele læringsmiljøet.

Så når I måler, så vær opmærksomme på, om udbyttet opvejer omkostningerne ved potentielt at forstyrre barnets liv og leg. Vid, hvordan I holder fokus på barnets ressourcer og læringsmuligheder, når I vil bygge videre på resultaterne. Sikr, at forældrene informeres før, under og efter. Og inddrag det pædagogiske personale så godt som muligt.

FÅ ET OVERBLIK: HVAD KAN DU VÆLGE IMELLEM?

Når Anders, Aya og deres legekammerater øver sig på at veje fuglefrø op og tælle, hvor mange fugle der kommer på foderbrættet for at spise, så understøtter aktiviteten den naturfaglige dannelse i dagtilbud, som er en del af dagtilbudsloven. Det er blot ét element i den generelle læring, udvikling og dannelse, som dagtilbuddene skal understøtte og fremme, blandt andet gennem arbejdet med den pædagogiske læreplan.

Første skridt på vejen til de bedste måleredskaber er at få et overblik over de værktøjer, som kan give dig et helhedsorienteret billede af det enkelte barns udviklingen inden for en række områder.

Hvis du leder efter det schweizerkniv-agtige værktøj, der kan beskrive alle aspekter af børnenes udvikling i detaljer, så kommer du til at lede længe. Det findes – så vidt vi ved – ikke. Når du vælger at lægge dit fokus ét sted, vælger du ofte noget andet fra.

Vil du måle generel udvikling?

De to mest pålidelige, veldokumenterede redskaber til at måle børns generelle udvikling er, ifølge EVAs rapport, Alle Med og SPU. Mens SPU kræver et vist forhåndskendskab, er Alle Med tilgængeligt fra starten. Alle Med fås både digitalt og som skemaer på godt, gammeldags papir. SPU findes ikke i en digital udgave.

	Alle Med	*DPU 0-6 år	Kompe- tencehjul	Lærings- hjul	SPU	Trivsels- vurdering
Måler kropslig udvikling	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Måler socioemotional udvikling	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Måler sproglig udvikling	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Måler kognitiv udvikling	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Udviklet i	NO	DK	DK	DK	UK	DK
Alder	1-6 år	0-6 år	0 år- 0. kl.	9-14 mdr. 2-6 år	5-6 år	0-6 år men op til 18 år
Redskabstype	Obser- vation	Obser- vation	Obser- vation	Obser- vation	Obser- vation og test	Obser- vation
Forudsætning for brug	Ingen	Pædagog e.l. Obser- vationer gennem en længere periode	Personalet skal sætte sig ind i materialet mv.	Ingen	Kræver, at observa- tøren har kendskab til barnet mv.	Ingen
It-understøttet	Ja	Ja	Ja	Ja	Nej	Ja
Licens mv	Omfattet af ophavs- ret	Nej – dog muligvis ophavsret på it-ver- sionen	Omfattet af ophavs- ret	Nej – dog muligvis ophavsret på it-ver- sionen	Omfattet af ophavs- ret	Nej – dog muligvis ophavsret på it-ver- sionen
Redskabet bygger på gennemsigtigt grundlag	Delvist	Delvist	Nej	Nej	Delvist	Ja
Det er dokumenteret pålideligt	Delvist	Nej	Nej	Nej	Delvist	Nej
Det er dokumenteret gyldigt	Delvist	Nej	Nej	Nej	Delvist	Nej
Det kan bruges på grupper	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej

* (Dansk pædagogisk udviklingsbeskrivelse)

1 For hele skemaet se Danmarks Evalueringsinstitut 2018: Måleredskaber i dagtilbud s. 91 - 93

2 Kompetencehjul og Kompetencehjul Smart

3 Læringshjul til dialog og vurdering af børns kompetencer

4 Skoleparathedundersøgelse

Vil du måle sansemotorisk udvikling?

Selvom alle tre redskaber måler børnenes sansemotoriske udvikling, er det kun TrasMo, der kan bryste sig af at være dokumenteret pålidelig, gennemsigtig og brugbar – også selvom det kun er delvist.

	TrasMo	Rambøll motorik	PUB Krop
Måler sanseintegration	Ja	Ja	Ja
Måler grundlæggende sansestimulation	Nej	Ja	Ja
Måler fin / grovmotorik	Ja	Ja	Ja
Udviklet i	Danmark	Danmark	Danmark
Alder	2-6 år	9-14 mdr. / 2-6 år	0-bh. klasse
Redskabstype	Observation	Observation	Observation
Forudsætning for brug	Kan anvendes af uddannede pædagoger, der har daglig kontakt med barnet	Kan anvendes af personale, der har sat sig ind i redskabet	Kan anvendes af personale, der har sat sig ind i redskabet og kender det godt
It-understøttet	Ja	Ja	Ja
Licens mv	Omfattet af ophavsret	Omfattet af ophavsret	Omfattet af ophavsret
Redskabet bygger på gennemsigtigt grundlag	Delvist	Nej	Nej
Det er dokumenteret pålideligt	Delvist	Nej	Nej
Det er dokumenteret gyldigt	Delvist	Nej	Nej
Det kan bruges på grupper	Nej	Nej	Nej

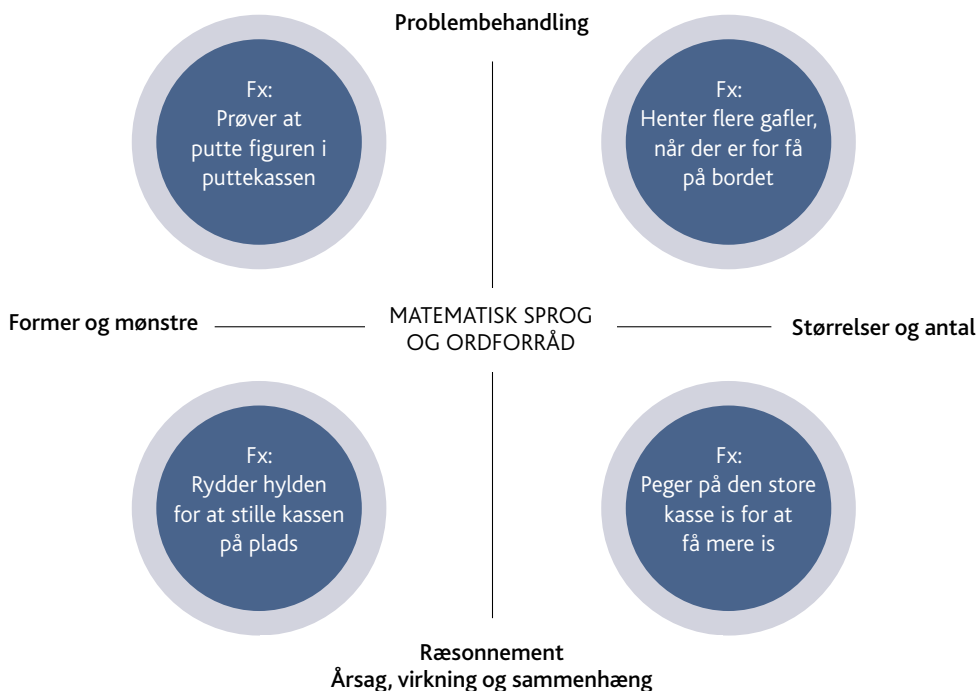
* For hele skemaet se Danmarks Evalueringsinstitut 2018: Måleredskaber i dagtilbud s. 109

Vil du måle matematisk opmærksomhed?

Begyndende matematisk opmærksomhed giver børn mulighed for at opleve deres omverden og sig selv på nye måder. Det eneste redskab på markedet, som måler

Anders' og Ayas begyndende matematiske opmærksomhed er, ifølge EVA, værktøjet MIO. MIO står for matematikken, individet og omgivelserne.

Matematikens dimensioner

* For hele skemaet se Danmarks Evalueringsinstitut 2018: Måleredskaber i dagtilbud s. 140

Vil du måle sproglig opmærksomhed?

Siden 2004 har dagtilbud haft sprog som et af de seks læreplanstemaer, som de skulle beskæftige sig med. I bestemmer selv, hvilket redskab I vil bruge til at vurdere det enkelte barns sproglige udvikling i dagtilbud. Et

sprogvurderingsredskab har altid en eksplicit eller implicit forståelse af sprog og sproglig udvikling. Derfor er det væsentligt at være opmærksom på, om det er tydeligt, hvad redskabet måler.

	Tras	CDI-Sprog- vurdering	PUB Sprog	Sprogvurde- ring v. 2017	Sprogvurde- ring 2010	Sprogets milepæle
Måler (før)skriftsprog	Ja	Nej	Ja	Ja	Ja	Ja
Måler talesprog	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Måler produktivt sprog	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Måler receptivt sprog	Ja	Nej	Ja	Ja	Ja	Ja
Udviklet i	Norge. Oversat til dansk	Danmark. Oprindeligt amerikansk	Danmark	Danmark	Danmark	Danmark
Alder	2-5 år	18-34 år	0-bh. kl.	2-6 år	3 år, inden skolestart (fra 5 år) og start bh. kl.	0-7 år
Tosprogede	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Redskabstype	Obser- vation	Obser- vation	Obser- vation	Test og obser- vation	Test og obser- vation	Obser- vation
Fordsætning for brug	Læs vejledning og håndbog	Læs vejledning	Læs vejledning og elementet 'Viden om'	Læs vejledning. Høj grad af pålidelighed for test- kompetence	Læs vejledning. Høj grad af pålidelighed for test- kompetence	Læs vejledning
It-understøttet	Ja	Muligt	Ja	Ja	Ja	Undervejs. Forventes klar i 2018

	Tras	CDI-Sprog- vurdering	PUB Sprog	Sprogvurde- ring v. 2017	Sprogvurde- ring 2010	Sprogets milepæle
Licens mv	Omfattet af ophavsret	Redskabet er frit tilgængeligt, men it-versioner kan være omfattet af ophavsret	Omfattet af ophavsret, gratis light version	It-versioner kan være omfattet af ophavsret	Socialstyrelsen stiller redskabet gratis til rådighed. Redskabet kan være omfattet af ophavsret i andre it-versioner	Omfattet af ophavsret
Redskabet bygger på gennemsigtigt grundlag	Delvist	Ja	Nej	Ja	Delvist	Delvist
Det er dokumenteret pålideligt	Delvist	Delvist	Nej	Ja	Ja	Nej
Det er dokumenteret gyldigt	Delvist	Delvist	Nej	Ja	Ja	Nej
Det kan bruges på grupper	Nej	Ja	Nej	Ja	Ja	Nej

* For hele skemaet se Danmarks Evalueringsinstitut 2018: Måleredskaber i dagtilbud s. 142

PAPIR ELLER DIGITAL?

Det er værd at overveje fordele og ulemper ved henholdsvis de analoge og digitale måleredskaber. Forskning viser, at man arbejder anderledes i de to typer redskaber. Når vi holder en papirstet i hånden, kan vi mærke, hvordan den føles, hvilket påvirker den måde, vi arbejder på.

Men papirerne fylder i ringbind efter ringbind. Nogle gange bliver de væk. Og det kan være super besværligt at lægge resultaterne

sammen, hvis der skal afgives en samlet rapport til forvaltningen eller politikerne.

I de it-understøttede redskaber bliver skemaerne aldrig væk. De rummer mulighed for at lægge data sammen fra mange målinger og derved opnå resultater på gruppeniveau. Datainformeret grundlag for prioriteringer er relevante og interessante for forvaltningen og politikerne.

SKAL VI HJÆLPE JER?

De rigtige værktøjer letter arbejdet. Men ikke alt værktøj er lige godt.

Gennem de seneste ti år har vi understøttet pædagogers arbejde med digitale løsninger. Dét, der begyndte som én idé til én løsning i vores barns vuggestue, er i dag vokset til en landsdækkende it-virksomhed, der hver dag udvikler nye digitale løsninger til vuggestuer, børnehaver og skoler, så alle børn har mulighed for at lære gennem leg.

Hos os får I it-løsninger, der tager udgangspunkt i jeres hverdag og jeres pædagogik. Vi sætter en ære i at udvikle vores løsninger i samarbejde med pædagoger og forvaltning, så vi altid leverer it, der understøtter det pædagogiske arbejde. Hvor pædagogikken er i centrum, og hvor it blot gør arbejdet nemmere og resultatet bedre.

Derfor er vi glade for at kunne tilbyde en vifte af relevante it-løsninger, for eksempel MIO, Tras, TrasMo og AlleMed.

Har du lyst til at høre mere? Så ring til os på 29 89 00 04. Vi er altid klar på en uforpligtende snak.

